

Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN)

Nota TATABAHASA DALAM KOMUNIKASI TULISAN

Pusat Komunikasi dan Pembangunan Latihan (KOMUNIKASI)
Institut Tadbiran Awam Negara (INTAN)
Kampus Utama Jalan Bukit Kiara, 50480 Kuala Lumpur
Jabatan Perkhidmatan Awam Malaysia

Aspek Tatabahasa Dalam Komunikasi Tuisan

Kandungan

1.0	<i>Pengenalan</i>	1
2.0	<i>Penggunaan Kata Dalam Penulisan Dokumen</i>	2
2.1	<i>Kata Jamak</i>	2
2.2	<i>Kata Sendi</i>	3
2.3	<i>Kata Ganti</i>	6
2.4	<i>Kata Pemerl</i>	7
3.0	<i>Penggunaan Imbuan Dalam Penulisan</i>	8
3.1	<i>Penggunaan Imbuan</i>	8
3.2	<i>Awalan</i>	9
3.3	<i>Akhiran</i>	10
3.4	<i>Apitan</i>	10
4.0	<i>Pembinaan Ayat</i>	11
4.1	<i>Partikal</i>	11
4.2	<i>Kata Penguat</i>	12

Tajuk: **Kursus Penulisan Berkualiti**

Anjuran: **INTAN – Pusat Komunikasi dan Pembangunan Latihan
(Komunikasi) Kampus Utama Jalan Bukit Kiara, Kuala Lumpur**

ASPEK TATABAHASA DALAM KOMUNIKASI TULISAN

1. 0 PENGENALAN

1.1 Kepentingan Tatabahasa dalam Komunikasi Tulisan

- a) Berkomunikasi dengan lancar dan berkesan.
- b) Menyampaikan maklumat dengan tepat.
- c) Mengelakkan kekeliruan.
- d) Menampilkan imej pegawai yang cekap.
- e) Menampilkan imej institusi yang berwibawa.

1.2 Kesalahan Umum Tatabahasa

- a) Aspek-aspek tatabahasa yang sering menimbulkan masalah:
  - (i) Penggunaan kata.
  - (ii) Penggunaan imbuhan.
  - (iii) Pembinaan ayat (sintaksis).

2.0 PENGGUNAAN KATA DALAM PENULISAN DOKUMEN

Aspek yang sering menimbulkan masalah:

- (i) Penggunaan kata jamak.
- (ii) Penggunaan kata sendi.
- (iii) Penggunaan kata ganti.
- (iv) Penggunaan kata pemerli.

2.1 Penggunaan Kata Jamak

- a) Kesalahan penggunaan kata jamak yang berbentuk **kata bilangan tentu** iaitu dua, tiga puluh, tiga ratus dan seumpamanya.

Contoh:

Salah: *sepuluh* buah cawangan-cawangan

Betul: *sepuluh* buah cawangan

- b) Kesalahan penggunaan kata jamak yang berbentuk **kata bilangan tak tentu** iaitu semua, segala, seluruh, beberapa, para, banyak, ramai, berbagai-bagai, pelbagai, sedikit dan seumpamanya.

Contoh:

Salah: berbagai kesalahan

* **Betul:** berbagai-bagai kesalahan atau pelbagai kesalahan

- c) Kesalahan penggunaan kata jamak yang berbentuk **kata perpisahan**, iaitu tiap-tiap, masing-masing, setiap, dan seumpamanya.

Contoh:

Salah: *tiap-tiap* borang-borang

Betul: *tiap-tiap* borang

d) Kesalahan penggunaan kata jamak yang berbentuk **kata bilangan himpunan** iaitu kedua-dua, berabad-abad, beratus-ratus, dan seumpamanya.

Contoh:

berabad lamanya ✗
berabad-abad lamanya ✓

Salah: kedua buah negara

Di waktu pagi ✗
Pada waktu pagi ✓

Betul: kedua-dua buah negara

e) Kesalahan penggunaan kata yang sudah mendukung pengertian jamak, iaitu mereka, rakyat, kalangan, kumpulan, barisan, deretan, jemaah, rangkaian, persatuan, senarai dan seumpamanya.

Contoh:

Salah: mereka-mereka

Betul: mereka

f) Kesalahan penggunaan kata yang terdiri daripada gabungan dua atau lebih perkataan untuk menunjukkan maksud jamak.

Contoh:

barang-barang insurans ✓
barang insurans-brang men ✗

Salah: kertas kerja-kertas kerja

Betul: kertas-kertas kerja

2.2 Penggunaan Kata Sendi

a) Kesalahan penggunaan kata sendi *di* dan *ke* yang menunjukkan tempat atau arah yang sepatutnya ditulis terpisah dan bukan dicantumkan.

Contoh:

Tempat & Arah = TERPISAH

Salah

Didalam

Betul

di dalam

- b) Kesalahan penggunaan kata sendi nama *antara* yang berfungsi sebagai kata arah dengan frasa sendi *di antara* yang digunakan untuk menunjukkan kedudukan fizikal atau arah.

Contoh:

Salah: ... *di antara* sektor awam dengan sektor swasta.

Betul: ... *antara* sektor awam dengan sektor swasta.

- c) Kesalahan penggunaan kata sendi *di* yang merupakan kata arah untuk menunjukkan **tempat** dan kata sendi *pada* untuk **masa**.

Contoh:

Salah

di masa ini

di zaman ini

Betul

pada masa ini

pada zaman ini

- d) Kesalahan penggunaan kata sendi *ke* yang sepatutnya digunakan untuk **tempat, benda dan masa**, dan kata sendi *kepada* yang sepatutnya digunakan untuk **benda bernyawa** dan **benda abstrak**.

Contoh:

1. **Salah:** diserahkan *ke* pengurus

Betul: diserahkan *kepada* pengurus

2. **Salah:** hingga *kepada* hari ini

Betul: hingga *ke* hari ini

- e) Kesalahan penggunaan kata sendi *di* yang sepatutnya diletakkan pada kata sendi *dalam* dan frasa sendi *di dalam* pada kata sendi *dalam*. Kesilapan ini berlaku kerana kekeliruan tentang fungsi kata sendi dan frasa sendi tersebut.

Contoh:

1. **Salah:** *di* bidang insurans
Betul: *dalam* bidang insurans
2. **Salah:** bergembira *di* suasana hari raya
Betul: bergembira *dalam* suasana hari raya

Penggunaan frasa sendi *di dalam* yang betul adalah seperti dalam frasa-frasa yang tersebut:

1. Berkumpul *di dalam* dewan.
2. sesat *di dalam* hutan.

- f) Kesalahan penggunaan kata sendi *dari* yang sepatutnya digunakan untuk **tempat** dan **waktu**, dan kata sendi *daripada* yang sepatutnya digunakan untuk hal-hal yang lebih umum, iaitu **orang**, **perbandingan**, **asal kejadian** dan seumpamanya.

Contoh:

1. **Salah:** Encik Tuah datang *daripada* mana?
Betul: Encik Tuah datang *dari* mana?
2. **Salah:** Peti itu *dari* kayu.
Betul: Peti itu *daripada* kayu.

- g) Kekeliruan dalam penggunaan antara kata sendi nama *antara* dengan frasa sendi *di antara*, yang merupakan gabungan antara kata sendi nama *di* dengan kata arah *antara*.

Contoh:

1. **Salah:** Inilah *di antara* hal yang mesti difahami.
Betul: Inilah *antara* hal yang mesti difahami.

Frasa sendi *di antara* hanya digunakan untuk menunjukkan kedudukan fizikal atau arah.

Contoh:

Lif itu terhenti *di antara* tingkat tiga dengan tingkat empat.

2.3 Penggunaan Kata Ganti

- a) Kesalahan penggunaan kata ganti diri ketiga *beliau* yang disamatarafkan dengan kata ganti diri ketiga *ia* dan *dia*.

Contoh:

1. **Salah:** *Beliau* penjenayah.
Betul: *Dia* penjenayah.

- b) Kesalahan penggunaan kata ganti diri ketiga *ianya* untuk menggantikan *it* bagi maksud *ia* untuk benda dan binatang..

Contoh:

- Salah:** *ianya* telah dikenal pasti.
Betul: *ia* telah dikenal pasti.

- c) Kesalahan penggunaan kata ganti nama diri orang *ia* yang digunakan untuk maksud benda atau perkara yang dirujuk. Kata ganti yang sepatutnya digunakan ialah *ini* atau *itu*.

Contoh:

Salah: Jikalau *ia* berlaku.

Betul: Jikalau *ini* berlaku...

2.4 Penggunaan Kata Pemeris (memerihalkan)

- a) Kesalahan penggunaan kata *ialah* yang sepatutnya diikuti oleh kata nama atau frasa nama.

Contoh:

1. **Salah:** Beliau *adalah* orang yang pertama...

Betul: Beliau *ialah* orang yang pertama...

2. **Salah:** Perkara ini *adalah* satu masalah...

Betul: Perkara ini *ialah* satu masalah...

- b) Kesalahan penggunaan kata *adalah* yang sepatutnya diikuti oleh kata sendi.

Contoh:

1. **Salah:** Kursus ini *ialah* untuk menerangkan...

Betul: Kursus ini *adalah* untuk menerangkan...

2. **Salah:** Kenyataan itu *ialah* benar

Betul: Kenyataan itu *adalah* benar

3.0 PENGGUNAAN IMBUHAN DALAM PENULISAN DOKUMEN

Aspek-aspek imbuhan yang sering menimbulkan masalah:

- (i) Pengabaian penggunaan imbuhan
- (ii) Penggunaan awalan
- (iii) Penggunaan akhiran

3.1 Pengabaian Penggunaan Imbuhan

- a) Kesalahan kerana tidak menggunakan awalan *me-* pada kata-kata yang sepatutnya menerima imbuhan tersebut.

Contoh:

Salah: Syarikat *ambil* tindakan...

Betul: Syarikat *mengambil* tindakan...

- b) Kesalahan kerana tidak menggunakan akhiran *-kan* pada kata-kata yang sepatutnya menerima imbuhan tersebut.

Contoh:

Salah: ... memberi satu minggu notis

Betul: ... memberikan satu minggu notis

- (c) Kesalahan kerana pengabaian akhiran *-kan* bagi perkataan yang belum sempurna bentuknya. *memajukan dan meningkatkan* ✓

Contoh:

1. **Salah:** ... meluas dan meningkatkan...

Betul: ... meluaskan dan meningkatkan ... ✓

3.2 Penggunaan Awalan

- (a) Kesalahan menggunakan awalan me-, men-, meng- dan menge- yang digunakan sembarangan.

Contoh:

meaudit x   pengimport ✓
mengaudit ✓   perzeleport ✓
meneksport x
mengeksport ✓

Salah

Menlaporkan

Mengswastakan

Betul

melaporkan

menswastakan

- (b) Kesalahan dari segi morfofonem (keselaran bunyi) bagi kata-kata dasar yang menerima awalan me-, pe-, ber- dan ter-

Contoh:

Salah

Metafsirkan

Mensahkan

Betul

mentafsirkan

mengesahkan

- (c) Kesalahan menggunakan awalan me- dan pe- yang diimbuhkan pada kata pinjaman Inggeris.

Contoh:

Salah

Meaudit

Meneksport

Betul

mengaudit

mengeksport

3.3 Penggunaan Akhiran

- (a) Kesalahan menggunakan akhiran *-an* dan *-kan*. Akhiran *-an* sepatutnya digunakan untuk membentuk kata nama, manakala akhiran *-kan* digunakan untuk membentuk kata kerja. **Contoh:**

Salah

Penyemakkan

Kritikkan

Betul

penyemakan

kritikan

- (b) Kesalahan menggunakan akhiran *-kan* dan *-l* untuk membentuk kata kerja transitif yang berbeza fungsinya. **Contoh:**

1. **Salah:** ... menghadaiahkan saya sebulan bonus. ✗
Betul: ... menghadaiahi saya sebulan bonus. ✓
atau
... menghadaiah sebulan bonus kepada saya. ✓
2. **Salah:** ... mengirinkan ayah surat
Betul: ... mengirimi ayah surat
atau ... mengirinkan surat kepada ayah

3.4 Penggunaan Apitan

- (a) Kesalahan menggunakan apitan *memper...i* yang sebenarnya merupakan bentuk terbitan yang lewah. Apitan *memper....-i* hanya digunakan bagi keperluan menyatakan makna khusus bagi sesuatu perbuatan **kata kerja**.

Contoh:

Salah	Betul
Memperolehi	memperoleh
Memperkuasai	menguasai

- (b) Kesalahan menggunakan apitan **diper-...-i** yang sebenarnya merupakan bentuk terbitan yang lewah. Apitan **diper- ... -i** hanya digunakan bagi keperluan mengutamakan makna khusus bagi sesuatu perbuatan **kata kerja**.

Contoh:

Salah	Betul
diperolehi	diperoleh
diperkuasai	dikuasai

4.0 PEMBINAAN AYAT

Aspek-aspek bahasa yang menimbulkan masalah dalam pembinaan ayat.

- (i) Penggunaan partikal dalam ayat
- (ii) Penggunaan kata penguat

4.1 Penggunaan Partikal dalam Ayat

Kesalahan penggunaan partikal **a** dan **an** yang diterjemahkan sebagai **satu** atau **se**, iaitu seorang, sebuah dan seumpamanya di dalam ayat bahasa Melayu.

Contoh:

Salah

Saya ialah seorang pengurus

Ayah saya seorang polis

Betul

Saya pengurus

Ayah saya polis

4.2 Penggunaan Kata Penguat

Penggunaan kata penguat yang digunakan secara berlebihan. Kata-kata penguat yang dimaksudkan itu ialah terlalu, sangat, amat, sungguh, sekali dan seumpamanya.

Contoh:

- Salah:** Dia pekerja yang amat rajin sangat.
Seharusnya: Dia pekerja yang amat rajin.
atau Dia pekerja yang sangat rajin.